



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT



Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Katalog znanja

DRUŽBOSLOVJE

Srednje poklicno izobraževanje

Obvezni splošnoizobraževalni predmet (132 ur)

Razporeditev ur predmeta

Število ur	1. letnik	2. letnik	Skupaj
Letno	Razporedi šola		132

Program srednje poklicno izobraževanje
DRUŽBOSLOVJE
Katalog znanja, 132 ur (posodobljena izdaja)

Avtorji besedila:

Jožica Gramc, Zavod RS za šolstvo

Borut Stojilkovič, Zavod RS za šolstvo

Vojko Kunaver, Zavod RS za šolstvo

Tanja Popit, Zavod RS za šolstvo

dr. **Živa Kos**, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

dr. **Mojca Ilc Klun**, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Mojca Ogorelc, Ekonomska in trgovska šola Brežice

Zdenka Dimnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana

Katalog znanja predstavlja posodobitev Kataloga znanja Družboslovje, ki ga je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje sprejel na 99. seji dne 15. 2. 2007.

Recenzenti:

dr. **Tatjana Resnik Planinc**, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

dr. **Veronika Tašner**, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Maja Besednjak, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana

Martina Podbersič Smrdel, Škofijska gimnazija Vipava

Jezikovni pregled: **Renata Vrčkovnik**

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**

Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Spletna izdaja

Ljubljana, 2021

Določeno na 184. seji Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje 19. 3. 2021.

Objava na spletni strani:

<http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2021/programi/SPI/KZ-IK/katalog.htm>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=66992899](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=66992899)

ISBN 978-961-03-0573-6 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

KAZALO

1. OPREDELITEV PREDMETA.....	1
2. SPLOŠNI CILJI	2
3. OPERATIVNI CILJI	3
3.1 Domači in globalni prostor.....	3
3.2 Izzivi sodobnega sveta.....	3
3.3 Dinamični čas od prve polovice 19. stoletja do konca prve svetovne vojne	4
3.4 Dinamični čas od totalitarizmov do sodobne demokracije	4
3.5. Življenje v skupnosti.....	5
3.6. Povezanost in različnost pri sobivanju.....	5
4. STANDARDI ZNANJA.....	7
4.1 Domači in globalni prostor.....	7
4.2 Izzivi sodobnega sveta.....	7
4.3 Dinamični čas od prve polovice 19. stoletja do konca prve svetovne vojne	8
4.4 Dinamični čas od totalitarizmov do sodobne demokracije	8
4.5 Življenje v skupnosti.....	9
4.6 Povezanost in različnost pri sobivanju.....	10
5. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	11
6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA.....	12
7. ZNANJA IZVAJALCEV	13

1. OPREDELITEV PREDMETA

Predmet družboslovje je obvezen splošnoizobraževalni predmet v srednjem poklicnem izobraževanju, kjer kot eden temeljnih predmetov gradi osnovo dijakovega¹ vedenja o sodobnih družbenih konceptih in procesih ter razlogih zanje in pri tem izhaja iz znanstvenih spoznanj vseh vključenih disciplin: geografije, zgodovine in sociologije.

Posodobitev kataloga znanja za predmet družboslovje je bila izvedena zaradi novosti strok temeljnih področij, na katerih je predmet zasnovan, novosti v smernicah sodobnega poučevanja družboslovnih vsebin, posodobljenega predmetnika srednjih poklicnih šol ter zaradi ključnih kompetenc, potrebnih za orientacijo dijakov v sodobnem svetu. Katalog delno izhaja iz evropskega referenčnega okvirja o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje², predvsem iz družbene, učne, osebne, državljanske, naravoslovne, tehniške in digitalne kompetence ter kulturne zavesti in izražanja.

Katalog znanja je zaradi sistematičnosti razdeljen na vsebinske sklope, ki se interdisciplinarno dopolnjujejo in prepletajo, hkrati pa omogočajo celostno razumevanje sodobnih družbenih in pokrajinskih značilnosti.

Zasnova predmeta družboslovje omogoča izgradnjo vsebinskih temeljev za aktivno državljanstvo, ki je obvezni vsebinski sklop v programu SPI. Zato v katalogu znanja za predmet družboslovje ostajajo ključne vsebine, ki so potrebne za nadaljnje izobraževanje ter hkrati postavljajo temelj dijakovega razumevanja lastne vpetosti na lokalni, nacionalni, evropski in globalni ravni, s čimer bo skrbel za celosten razvoj sebe in drugih ter trajnostni razvoj širšega okolja, v katerem se bo nahajal.

¹ Pojem dijak se v katalogu uporablja kot nevtralna slovnična oblika za moški in ženski spol.

² Uradni list Evropske unije. Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2018/C 189/01).

2. SPLOŠNI CILJI

Dijaki:

- razumejo občutljivo povezanost in soodvisnost človeka z okoljem in družbo kot posledico vpetosti v širše družbene, kulturne in zgodovinske okoliščine;
- razvijajo zavest o trajnostnem razvoju;
- razumejo pomen izbranih naravnih in družbenih dejavnikov ter procesov za razširjenost lastne in drugih gospodarskih panog;
- razumejo in vrednotijo vzroke za ključne zgodovinske dogodke ter procese in njihove posledice;
- se zavedajo pomena slovenske kulturne tradicije in dediščine ter krepitev nacionalne in evropske identitete;
- poznajo, razumejo in vrednotijo osnovne geografske in zgodovinske značilnosti ter konkretne primere procesov v domači pokrajini, Sloveniji, sosednjih obmejnih regijah in Evropi;
- poznajo, razumejo in vrednotijo položaj Slovenije v Evropi in svetu ter pomen slovenskih manjšin in izseljencev nekoč in danes;
- razvijajo sposobnost razumevanja osebnega in aktivnega družbenega življenja posameznika ter povezanosti in nasprotij med individualnim in družbenim;
- razvijajo sposobnost za samostojno in kritično razmišljanje o temeljnih aktualnih izzivih sodobne družbe;
- razumejo vlogo sodobnih medijev v družbi in jih kritično presojujejo.

3. OPERATIVNI CILJI³

3.1 Domači in globalni prostor

Dijaki:

- se urijo v uporabi zemljevidov, kompasa in sodobnih komunikacijskih naprav za določanje položaja ter znajo ustrezno interpretirati pridobljene informacije za orientacijo in predstavitev svoje lokacije;
- uporabljajo preproste metode terenskega dela kot načina pridobivanja geografskih informacij;
- pojasnijo značilnosti pokrajinskih elementov v domači pokrajini, Sloveniji in izbranih pokrajinah po svetu ter primerjajo značilnosti teh elementov z značilnostmi drugih izbranih pokrajin;
- razložijo in vrednotijo izbrane aktualne družbenogeografske procese v domači pokrajini in Sloveniji;
- raziščejo in ugotavljajo pomen svoje poklicne dejavnosti v gospodarstvu Slovenije ter v globalnem prostoru, njene učinke na pokrajino in podajo predloge za njen nadaljnji (trajnostni) razvoj;
- vrednotijo vlogo Slovenije v gospodarskih, prometnih, političnih, kulturnih in drugih družbenih tokovih Evrope ter pomen prehodnosti meja;
- ob izbranih primerih dokazujejo medsebojno odvisnost in součinkovanje naravno- in družbenogeografskih dejavnikov na pokrajino in družbo ter presojujejo o možnostih za nadaljnji trajnostni razvoj posameznih gospodarskih dejavnosti;
- vrednotijo položaj manjšin v Sloveniji, slovenskih manjšin v sosednjih državah ter slovenskih izseljencev.

3.2 Izzivi sodobnega sveta

Dijaki:

- vrednotijo pomen različnih naravnih in družbenih virov;
- s pomočjo različnih virov raziščejo, opišejo vzroke in posledice ter iščejo rešitve različnih aktualnih izzivov, kot so rast prebivalstva, humanitarne krize ter krizna žarišča, migracije, socialna neenakost, podnebne spremembe, trajnostna oskrba s hrano, trajnostna mobilnost, epidemije ter spreminjanje nežive in žive naravne raznovrstnosti;
- prepoznajo naravne nesreče, vzroke zanje ter analizirajo njihove posledice na pokrajino in za prebivalstvo;
- ugotavljajo in vzročno-posledično vrednotijo glavne probleme spreminjanja neživega in živega okolja ter naštejejo in opišejo nekaj primerov v lokalnem okolju, Sloveniji in po svetu;

³ Cilji, ki so podčrtani, se navezujejo tudi na cilje iz drugih vsebinskih sklopov in jih je še posebej priporočljivo izvajati kroskurikularno.

- spoznajo značilnosti in pomen trajnostnega razvoja ter odgovornega ravnanja z okoljem in prostorom v svojem zasebnem ter poklicnem življenju, spoznajo ukrepe za to in institucije, ki se s tem ukvarjajo.

3.3 Dinamični čas od prve polovice 19. stoletja do konca prve svetovne vojne

Dijaki:

- spoznajo in razložijo zgodovinski razvoj ter napredek stroke, za katero se usposabljaajo;
- razumejo vpliv znanstveno-tehničnega napredka na gospodarstvo in družbo;
- spoznajo in naštejejo bistvene znanstveno-tehnične dosežke zadnjih dveh stoletij, ki so spremenili življenje ljudi;
- opišejo in vrednotijo izbrane najpomembnejše dosežke Slovencev v 19. stoletju;
- spoznajo in razložijo bistvene razloge za stoletno težnjo Slovencev po večji narodni samostojnosti;
- primerjajo razmere in razloge, zaradi katerih so se Slovenci v drugi polovici 19. stoletja izseljevali iz domovine z razmerami in razlogi, ki jih med mladimi zaznavamo danes;
- vzročno-posledično opišejo razloge in politično situacijo v svetu za povod in potek prve svetovne vojne ter vrednotijo njene posledice v svetu in pri nas.

3.4 Dinamični čas od totalitarizmov do sodobne demokracije

Dijaki:

- ugotovijo vzroke za nastanek vseh treh totalitarnih režimov med obema vojnoma in razvoj komunizma po drugi svetovni vojni, vključno s pojavi sodobnih skrajnih gibanj;
- pojasnijo odločitev Slovencev za življenje v državi SHS leta 1918;
- spoznajo najpomembnejše dosežke Slovencev med obema vojnoma;
- razumejo potek in razsežnosti druge svetovne vojne v Sloveniji in širše ter vrednotijo njene posledice;
- ugotovijo razlike v vojskovanju in v uporabi tehničnih sredstev v prvi in drugi svetovni vojni;
- razumejo in opišejo problematiko slovenskih manjšin v sosednjih državah pred drugo svetovno vojno in po njej;
- ugotovijo, zakaj in kako vojna spremeni življenje posameznika ter odnose med ljudmi;
- spoznajo različne dimenzije življenja Slovencev v socialistični Jugoslaviji po drugi svetovni vojni v širši luči tedanjih razmer in hladne vojne;
- spoznajo razmere, ki pripeljejo do demokratizacije Evrope po padcu berlinskega zidu;

- spoznajo težnjo Slovenije za osamosvojitvev in razumejo vzroke za razpad SFR Jugoslavije;
- raziščejo glavne mejnike procesa osamosvajanja Slovenije;
- spoznajo slovenske državne simbole in simbole Evropske unije ter njihov pomen;
- raziščejo in ob zemljevidu opišejo mednarodni položaj Slovenije danes (članica Evropske unije, Nata, schengenskega in evro območja).

3.5. Življenje v skupnosti

Dijaki:

- spoznajo socializacijo kot proces, v katerem se oblikujejo in spreminjajo socialne identitete, družbene vloge ter individualna identiteta in s katerim se (re)producira družba, ter razumejo odnos posameznik-družba, skupine, institucije;
- razumejo, da na proces socializacije vplivajo različni dejavniki (družina, šola, vrstniške, spletne in verske skupnosti, sodobni mediji, etnične skupine), ter analizirajo in vrednotijo vpliv dejavnikov na njihovo lastno delovanje;
- analizirajo vlogo in funkcijo družine v družbi ter poznajo različne vrste družin;
- razumejo vlogo sodobnih medijev in znajo vrednotiti njihov vpliv na posameznike, družbene skupine in družbo kot celoto, oblikovanja identitet in pogledov na svet;
- razumejo družbene in kulturne funkcije religij, vrednotijo njihov vpliv v sodobni družbi in razmišljajo o pomenu verskega pluralizma in (ne)tolerance;
- raziščejo procese nastajanja in spreminjanja funkcij naroda in nacije ter problematiko odnosov med narodi (patriotizem, nacionalizem, predsodki, ksenofobija, genocid, sožitje ...) ter vrednotijo njihov pomen v sodobnih družbah;
- razumejo pojem kulture, pluralnosti kultur in medkulturnih odnosov (etnocentrizem, kulturni relativizem in multikulturalizem itd.);
- pojasnijo pomen vrednot, norm, navad, nadzora in sankcij za delovanje družbe in posameznikov.

3.6. Povezanost in različnost pri sobivanju

Dijaki:

- razumejo družbeno stratifikacijo in njene različne razlage;
- razumejo učinke pripisanih in pridobljenih statusov: spol, starost, etnična pripadnost, ekonomski razred, ter analizirajo spremembe družbene neenakosti v sodobnih družbah;
- razumejo razliko med biološkim in družbenim spolom ter analizirajo in vrednotijo različne poglede na vlogo ženskosti, moškosti in drugih spolnih identitet v družbi;
- razumejo vpliv družbene neenakosti na različne vidike življenja (izobraževanje, zdravje, delo, poraba, prosti čas);

- spoznajo različne razlage revščine in socialne izključenosti ter vrednotijo pomen socialne države, različnih socialnih mehanizmov in družbenih institucij (javno zdravstvo, javno šolstvo, sindikati in druge organizacije, ki spodbujajo družbeno solidarnost ter skrb za skupnost) v sodobni družbi;
- spoznajo razliko med močjo in oblastjo ter načine oblikovanja in delovanja modernih držav ter povezanost demokracije s pravno državo z vidika delitve oblasti;
- razumejo in vrednotijo pomen delovanja različnih subjektov pri odločanju v demokratičnih družbah (politične stranke, interesne skupine, poklicna združenja, skupine pritiska, sindikati, civilna gibanja);
- spoznajo in vrednotijo globalizacijo kot protisloven proces in razumejo dejavnike, ki vplivajo na povezovanje sveta;
- prepoznajo priložnosti in tveganja sodobnega sveta z vidika okoljskih vprašanj, povečevanja neenakosti in sodobnih migracijskih tokov.

4. STANDARDI ZNANJA⁴

4.1 Domači in globalni prostor

Dijak:

- na podlagi podatkov o geografski širini in dolžini ter drugih podatkov o lokaciji kraja se orientira s pomočjo različnih zemljevidov in/ali sodobnih orientacijskih naprav ter opiše pot do določene točke;
- načrtuje in izvede osnovno naravno- in družbenogeografsko terensko merjenje, zapiše svoje ugotovitve, jih ovrednoti ter predstavi;
- ob opazovanju fotografije, branju besedila ali ogledu na terenu opiše značilnosti prikazane, opisane ali preučevane pokrajine;
- opiše in predstavi naravno- in družbenogeografske značilnosti svojega domačega kraja in pokrajine;
- glede na pokrajinske elemente in dejavnosti v pokrajini razloži, kakšne so možnosti za razvoj poklicne dejavnosti, za katero se izobražuje;
- s pomočjo zemljevida ovrednoti možnosti dostopa do delovnega mesta ter glede na naravne in družbene značilnosti pokrajine umesti svoje delovno mesto v prostor in omeji vplivno območje svojega delovnega mesta;
- opiše in ovrednoti lego Slovenije na stičišču različnih geografskih enot;
- imenuje gospodarske partnerje Slovenije ter ovrednoti prostorsko razporeditev svoje gospodarske panoge v Evropski uniji in Evropi;
- našteje in opiše glavne gospodarske dejavnosti ter pojasni glavne družbenogeografske procese v Sloveniji in jih presodi z vidika trajnosti;
- na zemljevidu pokaže, imenuje in opiše narodnostno mešana območja v Sloveniji ter območja v sosednjih državah, kjer živijo Slovenci.

4.2 Izzivi sodobnega sveta

Dijak:

- pojasni značilnosti uporabe obnovljivih ter neobnovljivih virov;
- na podlagi pisnih in spletnih virov ovrednoti rabo naravnih in družbenih virov ter posledice njihove rabe za lokalno in širše okolje;
- na spletu poišče in izbere nekaj informacij za izbrani aktualni svetovni problem, o njem izdela predstavitev, brošuro ali napiše članek ter argumentira svoje stališče do tega problema;
- na zemljevidu sveta pokaže območja nadpovprečne rasti števila prebivalstva in smeri selitev ter opiše vzroke in posledice teh procesov;
- pojasni značilnosti različnih oblik transporta;
- ob zemljevidu sveta pokaže območja humanitarnih kriz in kriznih žarišč ter pojasni vzroke in posledice teh dogajanj;

⁴ Minimalni standardi znanja so zapisani v odebeljenem tisku.

- **razloži glavne oblike naravnih nesreč** ter pojasni in ovrednoti posledice na izbranem konkretnem primeru iz domače pokrajine;
- opiše en primer spreminjanja nežive in žive naravne raznovrstnosti v Sloveniji in enega v svetu;
- **opiše tri poljubne primere netrajnostnih posegov v prostor (lokalnega, globalnega in primer, povezan z njegovo strokovno dejavnostjo)** in pojasni, kako bi trajnostno razvijal svojo domačo pokrajino;
- našteje nekaj organizacij, ki se ukvarjajo z okoljsko problematiko, ter analizira njihov pomen in delovanje;
- **načrtuje in pripravi predloge za izboljšanje odnosa do okolja ter za varovanje zdravja sebe in sodelavcev na delovnem mestu.**

4.3 Dinamični čas od prve polovice 19. stoletja do konca prve svetovne vojne

Dijak:

- opiše tri najpomembnejše mejnike za razvoj stroke, za katero se izobražuje;
- **ob izbranem primeru opiše in razloži eno pozitivno in eno negativno posledico znanstveno-tehničnega napredka;**
- na primeru predstavi, kako so izumi vplivali na življenje v njegovem okolju;
- opiše najpomembnejšo obrt ali dejavnost, značilno za njegov kraj;
- **poimenuje in našteje nekaj najpomembnejših Slovencev v 19. stoletju in njihova dela;**
- **našteje nekaj razlogov, zaradi katerih so nekoč ljudje zapuščali domovino in se odseljevali drugam, in jih primerja z migracijami danes;**
- navede glavne vzroke za izbruh prve svetovne vojne in ob zemljevidu opiše bojevanje na fronti;
- **ob tematskem zemljevidu opiše, kako se je spremenila Evropa po prvi svetovni vojni, ter našteje pet držav, ki so nastale na novo.**

4.4 Dinamični čas od totalitarizmov do sodobne demokracije

Dijak:

- **primerja položaj posameznika v totalitarnih sistemih (fašizem, nacizem, komunizem) in razišče/poišče skupne točke teh sistemov;**
- ob zemljevidu našteje tri ključne prelomnice med drugo svetovno vojno;
- **poimenuje narode, ki so od leta 1918 skupaj s Slovenci živeli v kraljevini SHS;**
- opiše, kaj je pomenila druga svetovna vojna za moške, kaj za ženske in otroke;
- primerja nova orožja, ki so spremenila potek prve in druge svetovne vojne, ter posledice za ljudi;
- **opiše življenje ljudi po vojni v razdeljeni Evropi in pojasni nov politični zemljevid Evrope;**

- našteje najpomembnejše pravice, za katere so se zavzemali zamejski Slovenci, in opiše položaj slovenskih izseljencev v 20. stoletju;
- našteje in opiše najpomembnejše dosežke Slovencev v 20. stoletju;
- **opiše, zakaj je druga svetovna vojna razdelila Slovence, in razloži posledice tega za današnji čas;**
- **ob zemljevidu zna pojasniti na novo nastale meje in družbeni položaj, v katerem so se znašli Slovenci v drugi polovici 20. stoletja;**
- opiše življenje in delo mladih na Slovenskem v različnih povojnih obdobjih;
- **opiše glavne posledice razpada komunističnih režimov;**
- **našteje glavne vzroke, zaradi katerih smo se Slovenci odločili za samostojno državo;**
- **razloži glavne mejnike, ki Slovence pripeljejo do državnosti (plebiscit, vojna, mednarodno priznanje);**
- razloži bistvene prednosti Slovenije kot članice Evropske unije, Nata, schengenskega in evro območja;
- **opiše in predstavi pomen slovenskih državnih simbolov ter simbolov Evropske unije.**

4.5 Življenje v skupnosti

Dijak:

- **pojasni delovanje različnih dejavnikov socializacije v sodobni družbi;**
- **primerja in ovrednoti zahteve, ki jih do njih postavljajo različni dejavniki socializacije:** družina, vrstniki, šola, socialna omrežja;
- **ugotavlja, katere družbene vloge igrajo ljudje v različnih institucijah in organizacijah;**
- **primerja družine v različnih kulturah in različnih obdobjih;**
- definira in **opiše oblike in funkcije družine v sodobni družbi;**
- **pojasni in ovrednoti vlogo medijev v sodobni družbi;**
- **razišče vpliv spletnih omrežij na oblikovanje vrednot, identitet in odnosa do sveta;**
- **primerja različne načine oblikovanja in podajanja informacij v sodobnih medijih;**
- **opiše in primerja vrednotne ter kulturne funkcije glavnih svetovnih religij;**
- analizira pomen religij v sodobni družbi in odnose med njimi;
- **pojasni pojem naroda, vrednoti pomen naroda in odnose med narodi za sodobne družbe;**
- **opiše način oblikovanja vrednot, pravil in norm ter sankcij in ovrednoti njihov pomen za življenje v skupnosti;**
- **ovrednoti pomen kulturne ter politične strpnosti/nestrpnosti v sodobni družbi;**
- na primeru presodi in **pojasni povezanost vrednot demokracije in pluralizma v družbi;**

- **izbere in analizira primere različnih kulturnih navad;**
- **pojasni in ovrednoti pomen kulturne strpnosti za življenje v skupnosti.**

4.6 Povezanost in različnost pri sobivanju

Dijak:

- **pojasni pojem družbene stratifikacije in njegove različne razlage;**
- **opiše in presodi pomen pripisanih ali pridobljenih statusov:** spol, starost, etnična pripadnost, ekonomski razred;
- **analizira in ovrednoti spremembe družbene neenakosti v sodobnih družbah;**
- **pojasni razliko med biološkim in družbenim spolom;**
- ovrednoti spreminjanje moškosti in ženskosti ter drugih oblik spolne identitete v sodobni družbi;
- **izbere nekaj primerov, opiše in ovrednoti vpliv družbene neenakosti na različne vidike življenja** (izobraževanje, zdravje, delo, poraba, prosti čas);
- **opiše različne razlage revščine;**
- z izbranimi viri **pojasni in analizira družbeni odnos do revščine;**
- **pojasni in ovrednoti pomen socialne vključenosti/izključenosti posameznika in pomen delovanja socialne države;**
- definira in **na primeru pojasni pojma oblast in moč;**
- **pojasni razlike med načini delovanja modernih držav in predvidi njihov nadaljnji razvoj;**
- **opiše pomen različnih subjektov pri odločanju v demokratičnih družbah;**
- **opiše in ovrednoti vpliv globalizacije na zmanjševanje in/ali povečevanje razlik v svetu;**
- na konkretnem primeru **pojasni vpliv družbene organizacije na izbrane okoljske probleme;**
- **opiše in ovrednoti družbene vzroke in posledice sodobnih migracijskih tokov na konkretnih primerih;**
- **predstavi udejanjanje solidarnosti v različnih oblikah.**

5. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Koncept predmeta družboslovje omogoča povezovanje, dopolnjevanje in nadgrajevanje ciljev ter vsebin, kar učitelja usmerja v smiselno načrtovanje pouka in dejavnosti. Prav tako predmet spodbuja uporabo raznovrstnih oblik in metod poučevanja. Izhajajoč iz temeljnih konceptov družboslovnih znanstvenih disciplin naj učitelj v šoli in zunaj nje uporablja različne oblike in metode dela: usmerjanje v samostojno delo in reševanje problemov, skupinsko učenje, učenje z delovanjem, strategije za spodbujanje kritičnega mišljenja in druge metode, ki prispevajo k osebostnemu razvoju dijakov ter k razvoju demokratične skupnosti. Spodbuja naj jih k spremljanju aktualnega dogajanja v družbi, krepi veščine sodelovanja in sposobnost komuniciranja.

Pouk naj bo osmišljen s povezovanjem vsebin o aktualnih temah, z organiziranjem interdisciplinarnih strokovnih ekskurzij, projektnih dni, terenskega dela, izmenjav itd. Učitelj naj smiselno vključuje tudi smernice za razvoj različnih kompetenc. Z uporabo takšnih didaktičnih metod učitelj oblikuje spodbudno in varno učno okolje, v katerem dijaki aktivno sodelujejo in razvijajo sposobnosti in veščine.

Cilji v katalogu znanja, ki so podčrtani, nakazujejo možnosti za medpredmetno povezovanje geografskih, zgodovinskih in socioloških vsebin, ki jih je mogoče dosegati na različne načine. Učitelj naj tako v pedagoški proces vključuje smiselne medpredmetne in kroskurikularne povezave, ki praktično, uporabno in življenjsko obogatijo pouk. Predlagano zaporedje vsebin ni obvezujoče, pač pa je pomembno, da dijaki spoznajo medsebojno povezanost posameznih družbenih pojavov in kompleksnost procesov v družbi. Pri obravnavi vsebin mora biti poudarjena njihova soodvisnost. Zato ni pomemben vrstni red obravnavanih vsebin, ki jih vsebuje katalog znanja. Priporočena je tudi aktualizacija posameznih obravnavanih vsebin.

Tudi cilje, vezane na okoljsko problematiko, je smiselno uresničevati medpredmetno v okviru projektnega dela in drugih učnih oblik; tako je mogoče povezati cilje različnih predmetov in jih obravnavati z vidika naravoslovja, družboslovja ter tehničnih področij. V projektnem delu naj tako sodelujejo učitelji družboslovja, naravoslovja in drugih strok.

6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Preverjanje in ocenjevanje znanja pri predmetu družboslovje potekata v skladu z veljavno zakonodajo. Učitelj naj glede na zastavljene standarde uporablja različne oblike preverjanja in ocenjevanja znanja, pri čemer lahko glede na svojo strokovno presojo izbira tako med pisnim in ustnim preverjanjem ter ocenjevanjem znanja kot tudi med ocenjevanjem izdelkov, načrtov, nastopov, predstavitev, člankov, terenskega dela in na druge načine; še posebej naj načrtuje ocenjevanje izdelkov in dejavnosti, ki se vsebinsko povezujejo s poklicno usmeritvijo. Oblike preverjanja in ocenjevanja znanja naj poleg zakonodaji sledijo razvoju pedagoške stroke in predmetnih didaktik.

7. ZNANJA IZVAJALCEV

Predmet lahko poučujejo učitelji, ki so opravili strokovni izpit iz vzgoje in izobraževanja in ki so zaključili:

- pedagoški študijski program za pridobitev univerzitetne izobrazbe smeri geografija, zgodovina ali sociologija,
- pedagoški študijski program 2. stopnje smeri geografija, zgodovina ali sociologija,
- študijski program za pridobitev univerzitetne izobrazbe smeri geografija, zgodovina ali sociologija s pridobljeno ustrežno pedagoško-andragoško izobrazbo.

Glede na to da so izvajalci predmeta iz različnih področij, je za njegovo kvalitetno izvajanje potrebno njihovo nenehno izobraževanje iz predmetnih vsebin in didaktik.